

Blekinges Flora

EU försöker bevara landskapens särdrag, som hotas av stordrift och rationaliseringar. Europarådet utfärdade i början av 2000-talet en landskapskonvention för att skydda natur och kultur. Sverige söker nu tillämpa denna konvention. Landskapsfloror borde vara en viktig väg till förankring i närlandskapen. De lokala flororna har med åren blivit alltmer innehållsrika, vackra och omväxlande. Nyutgivna *Blekinges flora* (856 s.) är ett praktexempel på upptäckarglädje. Fyrtioalet amatörbotanister har sedan 1980-talet inventerat kärllväxterna i Blekinge. Halahults hembygdsförening, Ire Natur- och kulturskola, Lunds kvartärgeologiska fältstationen Johannishus, har tjänat som basstationer för inventeringsarbetet.

Blekinge är ett litet och omväxlande landskap med djupa sprickdalar fyllda av floder, som rinner från Småländska höglandet ner mot Östersjön. Landskapet är med sina tre tusen kvadratkilometer lika stort som naturreservatet Sjaunja i norra Lappland och rymmer självt drygt åttiotalet naturreservat.

På köpet får läsaren allmängiltig och aktuell kunskap i bokens alla inledande avsnitt. *Blekinges flora* berättar om geologi, klimat och höjd över havet, som är viktiga förutsättningar för växternas trivsel. Bertil Ringberg beskriver i kapitlet "Geologi och naturgeografi" landskapets starkt skiftande berggrund, såväl kristallin urberg som yngre bergarter bildade i hav av olika ålder.

Jan O. Mattsson berättar i kapitlet "Klimat" om förhärskande västliga vindar, mildt klimat, fuktdis som kommer från havet.

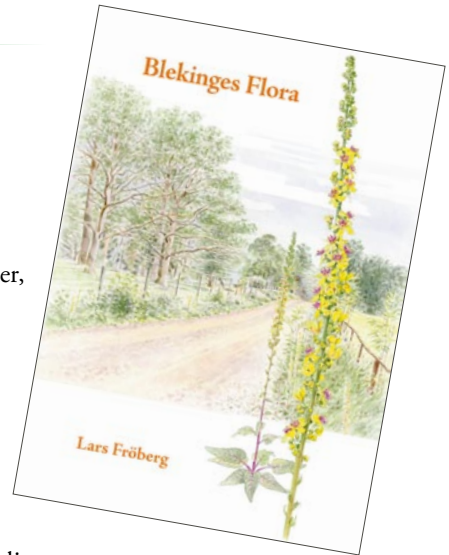
Björn E. Berglund, Leif Björkman, Björn H. Holmqvist och Thomas Persson presenterar ett av de bästa kapitel jag läst om "Vegetationens utveckling från istid till nutid". Klubbglim (färgfoto B. E. Berglund) är kapitlets vinjett. En

ovanligt vacker, berättande och symbolisk bild. I förgrunden höga blomstänglar och i bakgrunden de

istidsslipade klippor som påminner om stränder vilka blottades, då inlandsisen för knappt femton tusen år sedan började smälta över södra Blekinge. Klubbglim är förmodligen ett avlagset minne från denna tid. Fjällnejlika är en annan istidsrelikt från den seneglaciala tundran. Ännu blommar fjällnejlika på sydöstra Blekinges hällmarker.

I kapitlet "Vegetationstyper" tillämnar Lars Fröberg naturvårdens indelning med hänsyn till träd- och buskvegetation, gammalt ängsbruk och betesmarker. Växter som var vanliga ogräs i 1700-talets korn- och rågåkrar är nu botanikerens sällsynta älsklingar. Rensat utsäde utplånade den vackert rödblommiga klätten. Lindädra, linsnärja och linrepe försvann med linåkrarna. En bygata i Kristianopel, fotograferad av 1940-talets store landskapsskildraren Mårten Sjöbeck, illustrerar ett svunnet Gammelsverige. Ännu i början av 1800-talet var bymällan vanlig. Nu är denna gödselgynnade mälla med artepitet *urbicum* extremt sällsynt, mer sällsynt än de fåtaligt bevarade gamla bymiljöerna. Småstädernas grusgator älskades av växter som föredrar nakna grusytor. Nu är vägarna asfalterade och många av dessa ruderväxter sällsynta.

Nadja Niordson tröstar läsaren med avsnittet "Blomsterprakt, nyttoväxter, exoter & rariteter – floran på Blekinges tippa", där du kan finna vilsekomna prydnadsväxter som indianspikkclubba med vita blommor, stora som trattgrammo-

foner. Om du får tillstånd att beträda välfärds-samhällets avfallsberg, så kan du vandra bland känguruäpplen, fikon och kivi, dadelpalmer och vinranka, persikor och kapkrusbär, spanskpeppar, avokado, pumpa och vattenmelon. Alla dessa exotiska grönsaker och prydnadsväxter som följt med överflödssamhällets import från fjärran länder. Frön har hamnat med avskräde från överfulla fruktkorgar eller passerat människans tarm och sedan grott i tipparnas förmultningsvärme. Jämtne särskilt tillstånd är endast upptäckarglädje inträdesbiljetten till dessa tippar som bör beträdas med oömma skor!

I kapitlet "Naturvård och floravård" passar Åke Widgren på att presentera de bidrag som ges för att bevara ängs- och hagmarker. Ängsslåttern var vanlig i Blekinge ända till mitten av 1900-talet. Svinrot hör till de växter som ovanligt länge dröjer sig kvar på övergivna slåtterängar. I kapitlet "Botaniska utflyktsmål" presenteras levande kulturminnen från Gammelsverige. Ire blomsterrika ängar vilande i halvsuggan av höga björkar, enar och glest stående, hamlade askar, där bonden Josef Elofsson levde hela sitt liv på fädernegården, skötte jordbruket på 1700-talsvis och hamlade träden intill sin död 1984.

Lars Fröbergs kapitel "Tidigare utforskning av floran" låter Blekinges botanister alltsedan

1600-talet passera revy. Ett färgfotograferat växtark med slåttergubbe, pressat av kronobagare Casten Aspegren (1791–1828), är försett med lokala namn som Vild ringblomma, Hästfibler och Märblomster. Blommor djupt förankrade i folksjälen och gamla ängar.

Lars Fröberg har även författat den omfattande "Artdelen" som är försett med minikartor och färgfoton. Arttexterna anger fyndställen, spridningsvägar och ekologiska sammanhang.

Blekinges flora är försett med litteraturlista, register, landskapskarta och är den mest kompletta landskapsflora jag läst. Omistlig, omväxlande, lockande. Du kommer att längta till detta landskap!

✿ NILS-ERIK LANDELL

Blekinges flora

Lars Fröberg 2006

Redaktionskommitté: Björn E. Berglund, Ivar Björegren, Bengt Nilsson m.fl.

Utgiven av SBF-förlaget, Uppsala.

856 sidor. ISBN 91-972863-8-9.

Boken kan köpas via SBF:s kansli (telefon: 018-471 28 91, e-post: emma.wallrup@sbf.c.se).

Pris: 350 kronor.

Sök medel för publicering ur SBF:s jubileumsfond!

Nu finns det möjlighet att söka pengar från SBF:s nyinrättade jubileumsfond.

För att fira sitt hundraårsjubileum inrättade Svenska Botaniska Föreningen 2006 en jubileumsfond för att stödja utgivandet av botanisk litteratur. Första tillfället att söka medel ur fonden är 2007. Ansökan skall ställas till föreningens styrelse och vara ordföranden tillhanda senast 15 september.

Stadgarna fastställer att medel ur fonden skall användas till att stödja publicering av

skrifter om och annan dokumentation av flora och vegetation. Skrifterna skall ges ut på SBF-förlaget.

Till ansökan skall bifogas projektplan, kostnadsberäkning samt meritförteckning och referens.

Stadgarna för jubileumsfonden kommer att finnas i sin helhet på hemsidan.

Vidare upplysningar lämnas av ordföranden, Margareta Edqvist (adress, se pärrens insida).